

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

Оперативно-тактичний факультет

Кафедра військово-соціального та психологічного забезпечення

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри
д.н.держ.упр., професор
полковник

Сергій БЄЛАЙ

30 серпня 2019 р.

СИЛАБУС

«Технології управління конфліктами»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ другий (магістерський)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека
державного кордону»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 251 «Державна безпека»

Розглянуто та ухвалено на
засіданні кафедри №
Протокол від 30 серпня 2019 р.
№ 1.

Харків 2019

Інформація про викладача	
Прізвище, ім'я, по батькові	Васищев Володимир Сергійович
Наукова ступінь	
Вчене звання	
Посада	Старший викладач кафедри №3
Місце роботи	НАНГУ
Адреса кафедри	Харків, пл. Захисників України, 2
Контакти	0988025961
E-mail	volodia.vvs.1977@gmail.com
Консультації	
Час	14.30 -16.00
Місце	каф.3, каб.6

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону	Цикл професійної підготовки	
Блоків змістових модулів – 1	Спеціальність: 251 Державна безпека	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		2	3
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 36		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3	3,4
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		24 год.	16
		Семінарські, практичні заняття	
		28 год.	
		Самостійна робота	
		36 год.	72
		Вид контролю: залік з оцінкою	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни: феномени, закони, закономірності, механізми управління конфліктами у військових частинах НГУ.

Міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами: «Психологія військового управління», «Морально-психологічне забезпечення дій формувань НГУ», «Робота з особовим складом у військових частинах»..

Мета навчальної дисципліни - формування знань слухачів щодо сутності, змісту, методологічних і організаційних основ та методичних аспектів здійснення управління конфліктами, а також вдосконалення їх умінь аналізу конфлікту та розв'язання конфліктних ситуацій.

Компетентності, які формує дисципліна: ЗК-1,2,4,5. ПК-9,14.

Знання, вміння, навички, які ад'юнкти отримують в результаті вивчення дисципліни.

Знати:

- методологію міждисциплінарного аналізу конфліктологічних феноменів військової організації;
- особливості конфліктної взаємодії у військовому середовищі та технології інституціонального попередження і управління конфліктами;
- медіацію, як технологію розв'язання соціальних конфліктів.

Уміти:

- аналізувати конфлікти та розв'язувати конфліктні ситуації;
- застосовувати емпіричні методи дослідження конфліктів,
- обробляти результати емпіричних досліджень та проводити порівняльний аналіз;
- поводитись у конфліктних ситуаціях та вести переговори, виступати посередником з метою залагодження конфліктів.

Володіти:

- здатністю діагностики та управління конфліктами та стресами у групах, здатністю приймати оптимальні організаційно – управлінські рішення в повсякденній діяльності та нестандартних ситуаціях, готовністю нести за них відповідальність;
- навичками конфліктологічної культури для успішної реалізації військово-професійної діяльності та саморозвитку, навичками самостійно знаходити оптимальні шляхи вирішення складних конфліктних ситуацій.

Форма підсумкового контролю: залік з оцінкою.

3. Зміст навчальної дисципліни.

Вивчення цього курсу передбачає повне, часткове або опосередковане формування відповідних компетентностей підготовки офіцерів другого

(магістерського) рівня в галузі знань 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» за спеціальністю 251 «Державна безпека» спеціалізації «Морально-психологічне забезпечення дій військових частин і з'єднань Національної гвардії України» (див. Табл. 1).

Перелік змістових модулів:

Змістовий модуль 1: Теоретичні та методологічні аспекти управління конфліктами.

Змістовий модуль 2: Психологічна характеристика різних типів конфліктів та управління ними.

Змістовий модуль 3: Управління конфліктами.

Основними видами навчальних занять з даної дисципліни є лекції, семінарські і практичні заняття, консультації.

4. Календарно-тематичний план вивчення дисципліни.

Орієнтовна дата	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												Завдання для самостійної роботи (розділ 8)
		денна форма						Заочна форма						
		усього	у тому числі					усього	у тому числі					
л	сем.		групові заняття	практичне заняття	сам. роб.	л	сем.		прак. зан.	конт. роб.	сам. роб.			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
	Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні аспекти управління конфліктами.													
вересень	Заняття 1. Лекція. «Технології управління конфліктами» як навчальна дисципліна. Теоретичні засади процесу управління конфліктами. 1. Поняття про конфлікт та управління конфліктом. Основні категорії процесу управління конфліктом. 2. Методологічні засади управління конфліктом	2	2					2	2					[1, с 10-15]
	Самостійне опрацювання.	4					4	4					4	

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
	управління соціальними конфліктами.													
вересень	Заняття 4. Лекція. Основні наукові підходи у психологічному вивченні конфліктів. 1. Біхевіористичне тлумачення конфлікту. 2. Дослідження М. Дойча та М. Шерифа. 3. Когнітивістський підхід у роботах К.Левіна 4. Теорії балансу Ф.Хайдера та Т.Ньюкома.	2	2					2	2					[1, с22-29]
	Самостійне опрацювання. 1. Конфлікт як результат суб'єктивної інтерпретації ситуації.	2					2	2					2	
вересень	Заняття 5. Групове заняття. Причини, функції та класифікація конфліктів 1. Причини конфліктів. 2. Типи конфліктів. 3. Функції конфліктів 4. Психологічна характеристика конфлікту.	2			2			2					2	[1, с 29-34]
вересень	Заняття 6. Лекція. Механізми виникнення конфліктів 1. Формули виникнення	2	2					7					7	[1, с 36-40]

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
	конфліктів 2. Поняття про ескалацію конфлікту. 3. Типи конфліктогенів 4. Блокування конфліктогенів													
вересень	Заняття 7. Групове заняття. Динаміка міжособистісних конфліктів. 1. Латентна фаза конфлікту і інцидент. 2. Відкриті фази конфлікту, його кульмінація. 3. Фінал і вихід з конфлікту.	2			2			2					2	[1, с41-46]
	Самостійне опрацювання. 1. Аналіз динаміки конфліктів в умовах виконання СБД, на конкретних прикладах (досвід АТО, ООС).	2					2	2					2	
жовтень	Заняття 8. Лекція. Індивідуально-особистісні чинники психологічних конфліктів військовослужбовця. 1. Конфліктність особистості військовослужбовця. 2. Типи поведінки	2	2					2	2					[1, с 46-52]

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
	4. Індивідуально-особистісні конфліктогени військовослужбовців.													
	Разом за змістовим модулем 1	38	10	8	4		16	36	8				28	
	Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика різних типів конфліктів та управління ними													
жовтень	Заняття.1 Лекція. Внутрішньоособистісний конфлікт. 1. Внутрішньоособистісний конфлікт: поняття та типологія, наслідки та механізм вирішення. 2. Технології та механізми вирішення внутрішньоособистісних конфліктів.	2	2					2	2					[1, с 52-56]
	Самостійне опрацювання. 1. Внутрішньоособистісні конфліктів та військово-професійна діяльність. 2. Внутрішньоособистісні конфлікти у контексті ауто агресивної поведінки.	6					6	6					6	
жовтень	Заняття 2. Групове заняття. Форми прояву і способи подолання внутрішніх конфліктів. 1. Методи визначення внутрішньоособистісних конфліктів військовослужбовців. 2. Психологічні методики діагностики у	2			2			2					2	[1, с 56-60]

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
	агресивної поведінки військовослужбовців.													
жовтень	Заняття3 Семінар. Внутрішньоособистісний конфлікт у військово- професійній діяльності. 1. . Особливості і види внутрішніх конфліктів особистості (мотиваційний, когнітивний, рольовий) 2. Психоаналітичні теорії внутрішніх конфліктів 3. Форми прояву і способи подолання внутрішніх конфліктів в умовах військово- професійної діяльності..	2		2										[1, с 52-60]
жовтень	Заняття.4 Лекція. Міжособистісний конфлікт та управління ним. 1. Міжособистісний конфлікт: поняття та типологія, наслідки. Та механізм вирішення. 2. Технології та механізми вирішення міжособистісних конфліктів.	2	2					4	2				2	[1, с 57-64]
	Самостійне опрацювання. 1. Діагностика	2					2	2					2	

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
	умовах військово-професійної діяльності. 2. Специфіка сімейних конфліктів військовослужбовців. 3. Специфіка гендерних конфліктів військовослужбовців. 4. Попередження і вирішення сімейних та гендерних конфліктів													
	Разом за змістовим модулем 2	36	10	10	2		14	38	6				32	
	Змістовий модуль 3. Управління конфліктами.													
листопад	Заняття 1. Лекція. Психологія взаєморозуміння як психологічна основа попередження і розв'язання міжособистісних конфліктів 1. Роль взаєморозуміння у міжособистісних відносинах . 2.Індивідуально-психологічні фактори взаєморозуміння. 3. Поняття про соціальну атракцію. 4. Теорії факторів соціальної атракції.	2	2					2	2					[1, с 85-92]
	Самостійне опрацювання. 1. Управлінсько-	2					2	2					2	

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
	ситуації													
	Разом за змістовим модулем 3	14	4	4			6	14	2				12	
грудень	Залік	2						2						
	Усього годин	90	24	22	6		36	90	16				72	

5. Самостійна робота.

1. Методологічні основи курсу «Технології управління конфліктів»
2. Конфліктний функціоналізм у робота Л.Козера.
3. Конфлікт як результат суб'єктивної інтерпретації ситуації.
4. Аналіз динаміки конфліктів в умовах виконання СБД, на конкретних прикладах (досвід АТО, ООС).
5. Соціальні кризи в українському суспільстві та роль Національної гвардії у їх врегулюванні.
6. Цивільно-військове співробітництво як стабілізуючий чинник внутрішньодержавної системи..
7. Внутрішньособистісні конфліктів та військово-професійна діяльність.
8. Внутрішньоособистісні конфлікти у контексті ауто агресивної поведінки.
9. Діагностика індивідуального стилю поведінки у конфліктній ситуації.
10. Особливості шлюбно-сімейних і родинних відносин.
11. Вікові конфлікти.
12. Управлінсько-комунікативна некомпетентність керівника, як джерело конфлікту.
13. Переговорний процес як засіб вирішення конфліктів.

Рекомендована література

1. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 456 с.
2. Конфліктологія: Навч. Посіб. / Галагуз С.П., Гегечкорі О.В., Круть П.П. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2006.
3. Конфліктологія. Підручник за редакцією професорів Л.М. Герасіної та М.І Панова. – Харків:Право, 2002.
4. Анцупов А.Я. Социально-психологические проблемы предупреждения и разрешения межличностных конфликтов во взаимоотношениях офицеров. – М.: ГАВС, 1992.
5. Анцупов А.Я., Шипилов А.Н. Конфликтология: Учебник для вузов. – 2-е изд., доп. и перераб. – М: Питер, 2015. – 528.
6. Анцупов А. Я., Шипилов А. И. Словарь конфликтолога. СПб.: Питер, 2007.

7. Белинская А. Б. Конфликтология в социальной работе : учебное пособие для вузов : / А. Б. Белинская - М. : ИТК "Дашков и Ко", 2010 . – 222 с.
8. Бірнбаум П'єр. Франція для французів. Історія проявів націоналістичної ненависті. – К.: Видавничий дім «Києво-могилянська академія», 2015. – 374с.
9. В контексте конфликтологии: проблемы социальной коммуникации и управленческого консультирования /Отв. Ред. Т.М. Дридзе, Л.Н. Цой. - М.: ИС РАН, - 1999.
10. Васильев Н.Н. Тренинг преодоления конфликтов. – СПб.: Речь, 2003.
11. Волков Б.С., Волкова Н.В. Конфликтология: учебное пособие для студентов ВУЗов. - Изд. 4-е испр, и до. - М: Академический проект, 2010.
12. Громова О.В. Конфликтология: курс лекций. – М.: ЭКМОС, 2000.
13. Глухова А.В. Типология политических конфликтов. – Воронеж, 1997.
14. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛДУВС, 2015. - 563 с.
15. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. М.: Питер, 2003.
16. Долинська, Л. В. Психологія конфлікту: навчальний посібник для вузів: / Л. В. Долинська, Л. П., Матяш-Заяц, - К.: Каравела, 2010 . - 303с.
17. Дмитриев А.В. Конфликтология. М.: Гардарики, 2002.
18. Дмитриев А.В. Социальный конфликт: общее и особенное. – М.: Гардарики, 2000.
19. Кильмашкина Т.Н. Конфликтология: социальные конфликты. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004.
20. Коваленко Б.В., Пирогов А.И., Рыжов О.Л. Политическая конфликтология. – М.: Ижица, 2002.
21. Конфліктологія : навчальний посібник для вузів : / Коллект. автор, Г. В. Гребеньков, І.І. Ковальова, Ю.М. Краснонос, В.С. Ромадікіна, А.О. Смоктьї, О.В. Тимченко. – Львів : Магнолія – 2006, 2011. - 228 с.
22. Конфликтология. Учебник. 2-е изд. / Под ред. А. С. Кармина. СПб.: Лань, 2000.
23. Конфликтология для государственных служащих. СПб., СЗАГС, 2010.
24. Котанджян Г.С. Грани согласия-конflikта: цивилизационные проблемы теоретической и прикладной политологии. – М.: Луч, 1992.
25. Кострікін О.В. Особливості конфліктності особистості державних службовців / Олексій Вікторович Кострікін // Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна Вісник Харківського національного університету ім.В.Н.Каразіна / Харківський національний університет ім.

В.Н. Каразіна . – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 1964. - №1046: Серія: Психологія. Вип.51 . – 2013 . – С.14-18

26. Левин К. Разрешение социальных конфликтов. – СПб.: Речь, 2000.

27. Луцишин Г.І. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. / Г. І. Луцишин ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2015. - 199 с.

28. Мягков Ю.Н. Межличностные инновационные конфликты во взаимоотношениях офицеров и психологические условия их конструктивного разрешения: Дис канд. Психол. Наук. – М., 1994.

29. Нагаєв В.М. Конфліктологія: Курс лекцій (Модульний варіант): Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 198с.

30. Панарин И.Н., Панарина Л.Г. Информационная война и мир. – М.: ОЛМА – Пресс, 2003.

31. Примуш М.В. Конфліктологія. Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2006. - 288с.

32. Почепцов Г.Г. Сучасні інформаційні війни. – К.: Видавничий дім «Києво-могилянська академія», 2015. – 498с.

33. Почепцов Г.Г. Психологические войны. – М., Киев: Рефл-бук – Ваклер, 2000.

34. Рубин Д., Пруйт Д., Ким С.Х. Социальный конфликт. – М., 2001.

35. Светлов В. А., Семенов В. А. Конфликтология. СПб., Питер, 2011.

36. Семенов В. А. Феномен конфликта. СПб., 2005.

37. Семенов В. А. Конфликтология: история, теория, методология. СПб., СЗАГС, 2008.

38. Синеок В.В. Межличностные конфликты у курсантов и пути их разрешения: Дис. канд. психол. наук. – М.: МКЦ, 1997.

39. Скібіцька Л. І. Конфліктологія : навчальний посібник для вузів / Л. І. Скібіцька. - 2-ге вид.. - К. : Кондор, 2009 . – 383 с.

40. Скулиш Є.Д. Конфліктологія : підручник / [Є. Д. Скулиш та ін.]. - Київ : Арттек, 2015. - 373 с.

41. Політологія у запитаннях і відповідях: Навч. Посіб. /І.Г. Оніщенко, Д.Т. Дзюбко та ін. – К.: Вища шк., 2003.

42. Політологія. Підручник /За редакцією О.В. Бабкіної В.П., Горбатенка. - К.: Академія, 2001.

43. Цой Л. Н. Практическая конфликтология. М., 2001.

44. Цой Л. Н. Организационный конфликтменеджмент: 111 вопросов и 111 ответов. — М.: Книжный мир, 2007.

45. Шеренговський, Д. В. Конфліктогенність у сучасних міжнародних системах : автореф. дис ... канд. політ. наук: 23.00.04 / Дмитро Володимирович Шеренговський . – Чернівці, 2014 . – 20 с.

46. Шипилов А.И. Психология разрешения конфликтов между военнослужащими. – М: ВУ МО РФ, 1998.

6. Політика курсу та оцінювання.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо слухач відсутній з поважної причини, він/вона презентують виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Презентації та виступи мають бути авторськими оригінальними.

ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання здійснюється на практичних заняттях та семінарах шляхом оцінювання усних виступів слухачів або їх письмового опитування. На практичних заняттях оцінюються якість та повнота відпрацювання навчально-наукових завдань, графічних і текстових документів, а також усні та комп'ютерні презентації за кожним завданням в межах змістових модулів. На семінарських заняттях оцінюється ступінь засвоєння теоретичного матеріалу шляхом заслуховування підготовленої доповіді та/або розгорнутої відповіді на питання, що заздалегідь запропоновані викладачем для обговорення.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ (ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ)

Знання слухачів оцінюються за національною (чотирибальною - "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно") шкалою, шкалою ECTS (A, B, C, D, E, F, FX) і за 100 бальною шкалою академії.

На заліку оцінка виводиться за окремими оцінками за відповіді на запитання білета.

При двох окремих оцінках виводиться:

«Відмінно» (A), якщо обидві оцінки «відмінно» (A).

«Добре» (B), якщо:

- одна оцінка «відмінно» (A), а друга «добре» (B);
- обидві оцінки «добре» (B).

«Добре» (C), якщо:

- одна оцінка «відмінно» (A), а друга «добре» (C) або «задовільно» (D або E);

- обидві оцінки «добре» (В або С).

«Задовільно» (D), якщо:

- обидві оцінки «задовільно» (D);

- одна оцінка «добре» (В або С), а друга - «задовільно» (D або E).

«Задовільно» (E), якщо:

- обидві оцінки «задовільно» (E).

«Незадовільно» (F або FX), якщо одна з окремих оцінок «незадовільно» (F або FX).

При трьох і чотирьох окремих оцінках виводиться:

«Відмінно» (A), якщо в окремих оцінках не більш однієї оцінки «добре» (В або С), а решта — «відмінно» (A);

«Добре» (B), якщо в окремих оцінках не більш однієї оцінки «задовільно» (D);

«Добре» (C), якщо в окремих оцінках не більш однієї оцінки «задовільно» (E);

«Задовільно» (D), якщо в окремих оцінках не більш двох оцінок «задовільно» (E);

«Задовільно» (C), якщо в окремих оцінках не більш однієї оцінки «незадовільно» (F або FX);

«Незадовільно» (F або FX), якщо в окремих оцінках більше однієї оцінки «незадовільно» (F або FX).

7. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Загальні критерії оцінювання знань та їх відповідність шкалам оцінювання наведені у таблиці 2:

Таблиця 2

За шкалою ECTS	За національн ою шкалою	За шкалою академії	Критерії оцінювання
A "Відмінно"	Відмінно	90-100	Слухач виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; засвоїв основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
B "Дуже добре"	Добре	82-89	Слухач виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу,

За шкалою ECTS	За національн ою шкалою	За шкалою академії	Критерії оцінювання
			рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
C "Добре"		75-81	Слухач виявив загалом добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.
D "Задовільно"	Задовільно	66-74	Слухач виявив знання навчального матеріалу дисципліни у обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справився з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, принципів, які може усунути самостійно.
E "Достатньо"		60-65	Слухач виявив знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
FX "Незадовільно"	Незадовільно	35-59	Слухач має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань.
F "Незадовільно"		1-34	Слухач не мав знань зі значної частини матеріалу; допускав принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал.

8. Рекомендована література.

Базова

1. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 456 с.
2. Конфліктологія: Навч. Посіб. / Галагуз С.П., Гегечкорі О.В., Круть П.П. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2006.
3. Конфліктологія. Підручник за редакцією професорів Л.М. Герасіної та М.І Панова. – Харків:Право, 2002.

Допоміжна:

4. Анцупов А.Я. Социально-психологические проблемы предупреждения и разрешения межличностных конфликтов во взаимоотношениях офицеров. – М.: ГАВС, 1992.
5. Анцупов А.Я., Шипилов А.Н. Конфликтология: Учебник для вузов. – 2-е изд., доп. и перераб. – М: Питер, 2015. – 528.
6. Анцупов А. Я., Шипилов А. И. Словарь конфликтолога. СПб.: Питер, 2007.
7. Белинская А. Б. Конфликтология в социальной работе : учебное пособие для вузов : / А. Б. Белинская - М. : ИТК "Дашков и Ко", 2010 . – 222 с.
8. Бірнбаум П'єр. Франція для французів. Історія проявів націоналістичної ненависті. – К.: Видавничий дім «Києво-могилянська академія», 2015. – 374с.
9. В контексте конфликтологии: проблемы социальной коммуникации и управленческого консультирования /Отв. Ред. Т.М. Дридзе, Л.Н. Цой. - М.: ИС РАН, - 1999.
- 10.Васильев Н.Н. Тренинг преодоления конфликтов. – СПб.: Речь, 2003.
- 11.Волков Б.С., Волкова Н.В. Конфликтология: учебное пособие для студентов ВУЗов. - Изд. 4-е испр, и до. - М: Академический проект, 2010.
- 12.Громова О.В. Конфликтология: курс лекций. – М.: ЭКМОС, 2000.
13. Глухова А.В. Типология политических конфликтов. – Воронеж, 1997.
14. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛДУВС, 2015. - 563 с.
15. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. М.: Питер, 2003.
- 16.Долинська, Л. В. Психологія конфлікту: навчальний посібник для вузів: / Л. В. Долинська, Л. П., Матяш-Заяц, - К.: Каравела, 2010 . - 303с.
17. Дмитриев А.В. Конфликтология. М.: Гардарики, 2002.
18. Дмитриев А.В. Социальный конфликт: общее и особенное. – М.: Гардарики, 2000.
19. Кильмашкина Т.Н. Конфликтология: социальные конфликты. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004.
20. Коваленко Б.В., Пирогов А.И., Рыжов О.Л. Политическая конфликтология. – М.: Ижица, 2002.

21. Конфліктологія : навчальний посібник для вузів : / Коллект. автор, Г. В. Гребеньков, І.І. Ковальова, Ю.М. Краснонос, В.С. Ромадікіна, А.О. Смоктей, О.В. Тимченко. – Львів : Магнолія – 2006, 2011. - 228 с.
22. Конфліктологія. Учебник. 2-е изд. / Под ред. А. С. Кармина. СПб.: Лань, 2000.
23. Конфліктологія для государственных служащих. СПб., СЗАГС, 2010.
24. Котанджян Г.С. Грани согласия-конфликта: цивилизационные проблемы теоретической и прикладной политологии. – М.: Луч, 1992.
25. Кострікін О.В. Особливості конфліктності особистості державних службовців / Олексій Вікторович Кострікін // Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна Вісник Харківського національного університету ім.В.Н.Каразіна / Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна . – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 1964. - №1046: Серія: Психологія. Вип.51 . – 2013 . – С.14-18
26. Левин К. Разрешение социальных конфликтов. – СПб.: Речь, 2000.
27. Луцишин Г.І. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. / Г. І. Луцишин ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2015. - 199 с.
28. Мягков Ю.Н. Межличностные инновационные конфликты во взаимоотношениях офицеров и психологические условия их конструктивного разрешения: Дис канд. Психол. Наук. – М., 1994.
29. Нагаєв В.М. Конфліктологія: Курс лекцій (Модульний варіант): Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 198с.
30. Панарин І.Н., Панарина Л.Г. Информационная война и мир. – М.: ОЛМА – Пресс, 2003.
31. Примуш М.В. Конфліктологія. Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2006. - 288с.
32. Почепцов Г.Г. Сучасні інформаційні війни. – К.: Видавничий дім «Києво-могилянська академія», 2015. – 498с.
33. Почепцов Г.Г. Психологические войны. – М., Киев: Рефл-бук – Ваклер, 2000.
34. Рубин Д., Пруйт Д., Ким С.Х. Социальный конфликт. – М., 2001.
35. Светлов В. А., Семенов В. А. Конфліктологія. СПб., Питер, 2011.
36. Семенов В. А. Феномен конфликта. СПб., 2005.
37. Семенов В. А. Конфліктологія: история, теория, методология. СПб., СЗАГС, 2008.
38. Синеок В.В. Межличностные конфликты у курсантов и пути их разрешения: Дис. канд. психол. наук. – М.: МКЦ, 1997.
39. Скібіцька Л. І. Конфліктологія : навчальний посібник для вузів / Л. І. Скібіцька. - 2-ге вид.. - К. : Кондор, 2009 . – 383 с.
40. Скулиш Є.Д. Конфліктологія : підручник / [Є. Д. Скулиш та ін.]. - Київ : Артек, 2015. - 373 с.
41. Політологія у запитаннях і відповідях: Навч. Посіб. /І.Г. Оніщенко, Д.Т. Дзюбка та ін. – К.: Вища шк., 2003.

42. Політологія. Підручник /За редакцією О.В. Бабкіної В.П., Горбатенка. - К.: Академія, 2001.
43. Цой Л. Н. Практическая конфликтология. М., 2001.
44. Цой Л. Н. Организационный конфликтменеджмент: 111 вопросов и 111 ответов. — М.: Книжный мир, 2007.
45. Шеренговський, Д. В. Конфліктогенність у сучасних міжнародних системах : автореф. дис ... канд. політ. наук: 23.00.04 / Дмитро Володимирович Шеренговський . – Чернівці, 2014 . – 20 с.
46. Шипилов А.И. Психология разрешения конфликтов между военнослужащими. – М: ВУ МО РФ, 1998.

9. Питання до підсумкового контролю.

1. Технології «Управління конфліктами» об'єкт, предмет, завдання.
2. Закони і категорії дисципліни.
3. Методи конфліктології.
4. Основні цілі і завдання конфліктології.
5. Роль конфліктології у розвитку українського суспільства.
6. Історичне минуле і сучасний стан конфліктології.
7. Сучасний стан конфліктології.
8. Природа і сутність конфлікту.
9. Соціальні конфлікти. Функції соціальних конфліктів.
10. Суспільна криза.
11. Рушійні сили (глибинні причини) конфліктів.
12. Об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення конфліктів.
13. Мотивація конфліктів.
14. Динаміка конфлікту. Поняття конфліктної ситуації.
15. Розвиток конфлікту. Етапи конфлікту.
16. Форми завершення конфлікту.
17. Особливості динаміки конфлікту.
18. Учасники конфлікту.
19. Суб'єктивна сторона конфлікту.
20. Сутність економічного конфлікту.
21. Витоки, причини, рушійні сили та види економічних конфліктів.
22. Сутність і поняття політичного конфлікту. Типологія політичних конфліктів.
23. Причини, прийоми і методи політичної боротьби.
24. Управління політичними конфліктами.
25. Причини і витоки конфлікту культур.
26. Різноманіття культурно-ціннісних конфліктів і особливості їх регулювання.
27. Культурно-ціннісні орієнтації сучасної України.
28. Сутність і природа етнонаціональних конфліктів та їх типологія.

29. Динаміка етнонаціональних конфліктів, механізм їх врегулювання.
30. Сутність релігійного конфлікту.
31. Причини та умови виникнення релігійного конфлікту.
32. Динаміка і суб'єкти релігійного конфлікту.
33. Шляхи закінчення і механізми розв'язання релігійного конфлікту.
34. Сучасна релігійна ситуація в Україні та її еволюція.
35. Управління конфліктом.
36. Зміст управління конфліктами (прогнозування, регулювання, попередження, розв'язання).
37. Розв'язання і регулювання конфліктів.
38. Моделі та стилі виходу з конфлікту.
39. Технології, засоби і методи врегулювання конфліктів.
40. Соціально-правові технології попередження конфліктів.

**Старший викладач кафедри військово-соціального та психологічного
забезпечення
підполковник**

Володимир ВАСИЩЕВ